

26.02.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi.

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriö VN/20323/2020

Pohjanmaan pelastuslaitos lausunto hallituksen esitysluonnoksesta.

Pohjanmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista sote-uudistuksesta johtuen (Sote100)

Yleistä

Pohjanmaan pelastuslaitos ei näe varsinaisesti suurta muutosta valtakunnan tasolla pelastustoimen palveluiden kehittämisessä verrattuna nykyiseen 22 kuntien ylläpitämään pelastustoimeen. Kuitenkin uudelleen järjestely tarkoittaa Pohjanmaan pelastuslaitoksen kokoamista maakunnan kokoiseksi alueeksi, mikä tarkoittaa, että Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastusalueelta siirtyy Pietarsaari, Luoto ja Kruunupyö Pohjanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Pohjoisen kuntien etenkin Kruunupyön järjestelyjen edistäminen uudelta pohjalta luo oman haasteen, mikä tuli esille jo edellisessä maakuntavalmistelussa.

Uudistuksen valmistelu ja toimeenpano aiheuttavat merkittäviä muutuskustannuksia. Muutuskustannuksia aiheuttaa mm. hallinnon ja tukitoimintojen uudelleen organisointi ja niihin liittyvät ICT-ratkaisut, toimialasidonnaisten järjestelmien sekä TUVE:n laajamittainen käyttöönotto. Osa muutuskustannuksista syntyy ennen hyvinvointialueiden muodostumista esimerkiksi hallinnollisiin valmisteluihin liittyen. Hyvinvointialueiden talouden rahoituksen riittävyys on huolenaihe palkkojen harmonisoinnin osalta.

Pohjanmaan pelastuslaitos haluaa kiinnitettävän erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin

Pelastuslaitoksen asema hyvinvointialueella

Pelastuslaitoksella tulee olla itsenäinen ja soteen rinnasteinen asema hyvinvointialueen organisaatiossa. Itsenäisenä toimijana pelastuslaitos voi uskottavasti toimia viranomaisena soten suuntaan esim. valvontatoiminnan osalta ja mahdollistaa pelastustoimen lainsäädäntöön perustuvan roolin muiden turvallisuusviranomaisten ja kuntien saumattoman yhteistyön jatkumisen.

Pelastuslaitosten ja kuntien välistä yhteistyötä ei tule rajoittaa Pelastuslaitoksella on vahvat yhteistyösuhteet kuntiin, liittyen mm. rakenteelliseen palonehkäisyyn, rakennusvalvontaan, ja kaavavalmisteluun. Lisäksi kunnat ovat jatkossakin keskeisiä turvallisuuden toimijoita ja pelastustoimelle välttämättömiä kumppaneita turvallisuuden, varautumisen ja valmiuden kysymyksissä. Pelastuslain kokonaisuudistus on valmisteilla, ja sen sisältö tulee liittymään nyt valmisteilla olevaan hallintouudistukseen. Molemmissa uudistuksissa tulee huolehtia siitä, että lainsäädännöllisesti tai hallinnollisesti ei aseteta esteitä pelastuslaitoksien yhteistyömahdollisuuksille kuntien kanssa.

26.02.2021

Ensihoito ja pelastustoimi

Esitys ei varmista pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen synergiaa ensihoitopalveluissa. Synergia on mahdollista hyödyntää jo nykyinsäädännölläkin. Pohjanmaan alueella ensihoidossa tehtävä yhteistyö näyttää kääntyvän eri suuntaan kuin uudistuksen tavoitteisiin on kirjattu. Pohjanmaalla yhteistyö kaventuu perusteilla olevan hyvinvointikuntayhtymän valmistelussa, joka aloittaa vuoden 2022 alussa.

Mikäli halutaan, että pelastuslaitosten resurssit, osaaminen, erityiskalusto ja asemaverkko palvelevat kansalaisia saumattomasti ensihoidon ja ensivasteen osalta, tulee pelastustoimen roolia ensihoitopalveluissa ohjata nykyistä tarkemmin, mukaan lukien ensivastepalvelut. Ilman säädöspohjaa näyttää Suomeen syntyä jokaiselle hyvinvointialueelle erilaisia tapoja toteuttaa ensihoitopalvelua. Pelastustoimen rooli ensihoitopalveluissa voi jatkossa vaihdella 0 %:n ja 100 %:n välillä, riippuen hyvinvointialueen tekemistä päätöksistä.

Rahoituslain toimivuus

Rahoituslain 23 § käsittelee Pelastustoimen riskikerrointa. Laissa määritellään liian yksityiskohtaisesti se, että rahoituksessa huomioidaan vain riskiluokka I ja II sekä riskikohteet vain, jos sijaitsevat muualla kuin riskiluokan I ja II alueilla. Riskiruudut, joilla on paljon asukkaita saavat rahoituksen sekä asukasmäärän että sen riskiruudun vaikutuksen perusteella.

Vastaavasti ruudut, joissa on esimerkiksi suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia saavat rahoituksen vain riskiruudun perusteella, mutta eivät riskikohteen. Rahoitusasetuksen 7§:stä on luonnosteltu uusi versio, jossa on huomioitu pelastuslaitosten riskianalyysointiryhmän ehdotuksia. Kaikilta osin ehdotuksia ei ole voitu huomioida, mm. rahoituslain liian yksityiskohtaisen sääntelyn vuoksi. Erityistä huomiota vaativien riskikohteiden listaa on lyhennetty ja selkeytetty työryhmän ehdotusten mukaisesti.

Rahoituslakia tulisi muuttaa niin, että riskikohteiden ja ruutujen rahoituksen sääntely olisi mahdollista rahoitusasetuksessa. Riskiruudut III ja IV aiheuttavat pelastustoimelle kustannuksia. Tämän hetkisestä lain ja sen perusteella annetun asetuksen muotoilusta saa kuvan, että vain I ja II ruudut aiheuttavat pelastustoimelle kustannuksia. Riskiluokan I, II ja III ruutujen määrät pelastustoimialueilla tulisi huomioida laskentamallissa, kuitenkin siten, että ne kaikki saisivat erilaisen painokertoimen.

Paloasemaverkosto

Paloasemien kannalta esitetty vuokramalli 3 + 1 vuoden siirtymäajalla on aivan liian lyhyt. Paloasemia ei tule jäämään muutoksessa tyhjäksi, koska nykyisen hallitusohjelman tavoitteessakin on palvelutason ja paloasemaverkoston säilyminen ennallaan.

Tero Mäki,
pelastusjohtaja